

เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
**Dawei Special Economic Zone and the Relations Between Thailand and Republic of the
Union of Myanmar**

อนุชาติ บุนนาค¹

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
298 ถนนสรรพาวุธ แขวง/เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260 โทรศัพท์ : 0-2744-7356- 65
E-mail: Abunnag@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค ระหว่างไทย-เมียนมา เพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ระหว่าง ไทย-เมียนมา และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงนโยบายของไทยที่เกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก เพื่อพิสูจน์ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ที่มาของนโยบาย และการวิเคราะห์ความเหมาะสมของนโยบายดังกล่าว การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตัวแบบของการวิเคราะห์และประเมินโครงการ CIPP CIPO เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของโครงการ และการศึกษาสถานภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต โดยการวิเคราะห์ PESTEL

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่าง ไทย-เมียนมา นั้น เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานแห่งความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ การปรับปรุงนโยบายดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค

ระดับมหภาค

1. การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการติดตามและพัฒนา นโยบายของรัฐบาลไทยต่อโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายอันประกอบไปด้วย ไทย เมียนมา และญี่ปุ่น จะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันในทุกระดับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ระดับจุลภาค

1. การพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถในเชิงเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนตามแนวชายแดน
2. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง หากมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามแนวชายแดนทั้ง 2 ประเทศ ภายใต้อการควบคุมทิศทางของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างใกล้ชิด

คำสำคัญ : เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย, ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ, การค้าชายแดน

Abstract

The objective of this research were to study the source of cooperative economy development in sub region between Myanmar-Thailand , to analyze the disciplines and guideline for developing the Dawei special economy area between Myanmar-Thailand and finally, to suggest the involving guidelines for improving Thailand Policies which have involved with Dawei cooperative economy development in sub region between Myanmar-Thailand for national interest through the process of the quality research which was considered the main method to prove about the empirical information involving the proceeding of project, source of the policies and to analyze the suitability of mentioned policies . The model of CIPP CIPO analysis and evaluation of project were applied in this research analysis to create the understanding for the project proceeding and to study of the situation of the present administration in the present and its future trend by the PESTEL as well.

According to the study, it was found that the Dawei Special Economic Zone Development between Thailand and

Myanmar is the macro and micro implementation on the basis of economic, political and social cooperation, which causes both positive and negative effects. The improvement of such policy must cover both macro and micro level.

Macro Level

1. Establishing working groups to monitor and develop policies on Dawei Special Economic Zone Project of Thai government to correspond with changes of global circumstances effectively.

2. Nations involving in Dawei Special Economic Zone Project which consists of Thailand, Myanmar and Japan must create the integration of cooperation in all levels of public and private sectors. However, Thailand should determine clear policies and establish them concretely.

Micro Level

1. Development of economic knowledge and capabilities to the public along borders.

2. Tourism industry will grow continuously if strategies in development of tourism industry along the borders of these 2 countries are set under the close supervision and direction of Ministry of Tourism and Sport.

Keywords: Dawei Special Economic Zone, Economic Cooperation, Border trade.

1. บทนำ

พล.อ.เต็งเส่ง ประธานาธิบดีเมียนมา ได้ประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศไปสู่ผู้นำทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยสั่งการให้กระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการค้าและเศรษฐกิจให้จัดแผนรองรับ โดยเร่งรัดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน 19 แห่ง รองรับมิติใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ต่อมามีการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมียวดีไปแล้ว และให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี เป็นเมืองคู่แฝดกับ “นครแม่สอด” ตามนโยบายการจับคู่เมืองเศรษฐกิจคู่แฝด ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน เมื่อกลางเดือนธันวาคม 2011 [1]

ในปัจจุบันไทยต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมา เพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณการใช้ก๊าซทั้งหมดของประเทศ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 50,000 ล้านบาท และจากแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของไทยระหว่าง ค.ศ.2010-2030 ไทยจะต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาเพิ่มขึ้นอีก นับได้ว่าเมียนมาเป็นแหล่งพลังงานที่

สำคัญต่อระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าของไทยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งไทยเป็นคู่ค้ารายใหญ่ของเมียนมา มีมูลค่าประมาณปีละ 150,000 ล้านบาท โดยไทยส่งออกไปยังเมียนมาประมาณ 50,000 ล้านบาท และนำเข้าประมาณ 100,000 ล้านบาท [2]

เมื่อพิจารณาโครงการลงทุนในเมียนมา โครงการทวายถือเป็นโครงการลงทุนสำคัญที่นักลงทุนทั่วโลกให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ อีกทั้งเป็นโครงการที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมาให้ความสำคัญและมีการหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนพฤศจิกายน 2012 รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมาได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วม ไทย-เมียนมา เพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีคณะทำงาน 3 ระดับ ได้แก่ คณะทำงานร่วมระดับสูงไทย-เมียนมา (Joint High-Level Committee: JHC) คณะกรรมการประสานงานไทย-เมียนมา (Joint Coordination Committee: JCC) และคณะอนุกรรมการ 6 สาขา (Joint Sub-Committee: JSC) เพื่อทำงานร่วมกันในการพัฒนาโครงการทวายให้แล้วเสร็จ

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของเมียนมาตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (เวียดนาม-ลาว-ไทย-เมียนมา) หรือเส้น Parallel East – West Economic Corridor: Para-EWEC) ในบทบาทของการเป็นเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (physical connectivity) อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้าน กฎระเบียบ (institutional connectivity) ที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงด้านประชาชน (people-to-people or cultural connectivity) ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย จะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ครั้งใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์สู่ภูมิภาคเศรษฐกิจมหาสมุทรอินเดีย จะเป็นศูนย์กลางการเติบโตของเอเชีย มหาสมุทรอินเดียสามารถเชื่อมแอฟริกาตะวันออก ตะวันออกกลาง อินเดีย และเอเชียตะวันออกซึ่งประกอบด้วย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เข้ากับยุโรปล้วนต่างเป็นดินแดนที่มีแร่ธาตุมีค่าจำนวนมาก ในปัจจุบันอาเซียนกำลังเร่งสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐานคือท่อส่งก๊าซ ถนน ทางรถไฟ สนามบินและท่าเรือ เชื่อมต่อกันหมด และที่สำคัญอาเซียนทั้งหมดกำลังจัดวางตนเองให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการคมนาคมขนส่ง (hub of east asia) ของเอเชียตะวันออก เพราะอาเซียนตั้งอยู่ในจุดสำคัญของภูมิภาคที่เชื่อมต่อกับทั้ง จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีทางตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อมกับอินเดีย

ทางตะวันตกได้ และทางใต้ก็เชื่อมกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้ หากอาเซียนรวมกันสำเร็จจะกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกอีกแห่งหนึ่ง ที่มีประชากรถึง 600 ล้านคน

งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ คือ เพื่อศึกษาที่มาของการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่างไทย-เมียนมา เพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมา และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงนโยบายของไทยเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยออกแบบให้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก เพื่อพิสูจน์ทราบความจริงเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ที่มาของนโยบาย และการวิเคราะห์ความเหมาะสมของนโยบายดังกล่าว

1. จากวัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษาที่มาของการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่างไทย-เมียนมา ผลของการวิจัยพบว่า การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของเมียนมาตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (เวียดนาม-ลาว-ไทย-เมียนมา) หรือเส้นทาง Parallel East-West Economic Corridor: Para-EWEC) ในบทบาทของการเป็นเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN connectivity) ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน (physical connectivity) อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ (Institutional Connectivity) ที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงด้านประชาชน (people-to-people or cultural connectivity) ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย จะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์ครั้งใหญ่ ในภูมิภาคอาเซียน

2. จากวัตถุประสงค์ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมาพบว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมานั้น เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานแห่งความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ กล่าวคือ ผลกระทบในทางบวกมีผลทำให้เมียนมาได้รับการยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่มีการปกครองด้วยระบอบเผด็จการทหาร พร้อมกันนั้นก็ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับแปซิฟิก มีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ส่วนประเทศไทยก็สามารถใช้เป็นช่องทางในการลำเลียงทั้งน้ำมันและสินค้าต่างๆ เพื่อ

สนับสนุนระบบโลจิสติกส์ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โครงการท่าเรือน้ำลึกทวายนั้นแม้ว่าจะมีการคาดการณ์กันว่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมหาศาล แต่ทุกครั้งที่ประเทศไทยมีการโครงการเพื่อพัฒนาทางเศรษฐกิจ รัฐบาลไทยมักจะหลงลืมผลกระทบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องทางเศรษฐกิจ อย่างเช่น นิคมอุตสาหกรรมมาตาดุก เป็นต้น ซึ่งโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายก็เช่นกัน จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาการศึกษาถึงผลกระทบ ด้านความมั่นคงจากโครงการท่าเรือและโครงการสาธารณูปโภคเชื่อมต่อกันนั้น น้อยมาก ไม่ว่าจะ เป็นผลกระทบด้านความมั่นคงตามรูปแบบ (traditional security) และความมั่นคงนอกกรอบแบบ (non-traditional security) เช่น การลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด รวมถึงความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม

3. จากวัตถุประสงค์ประการที่สาม เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงนโยบายของไทยเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติพบว่า การปรับปรุงนโยบายดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค ระดับมหภาคคือ การบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศหลักอันประกอบด้วยไทย เมียนมา และญี่ปุ่น

ส่วนในระดับจุลภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับท้องถิ่นตามแนวชายแดนซึ่งประชาชนทั้งสองประเทศได้รับผลกระทบโดยตรงนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ควรเข้ามาให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงการ การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน การพัฒนาฝีมือในการผลิตสินค้าเป็นสินค้า OTOP การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชน การส่งเสริมอาชีพเพื่อพัฒนาอาชีพ และผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวต่อไป ทั้งนี้การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวไม่ควรศึกษาเฉพาะการพานักท่องเที่ยวชาวไทยไปเที่ยวในเมียนมาควรจัดทำโครงการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวในลักษณะของชาวเมียนมาให้เข้ามาเที่ยวในฝั่งประเทศไทย ควรมีการศึกษาตลาดการค้าชายแดนควบคู่กันไปกับการศึกษาการท่องเที่ยว มีสินค้าบางชนิดที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวและนิคมสินค้าไทยและควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ รวมทั้งการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการผ่านแดน การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการเข้าเมืองเพื่อป้องกันภัยจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้าม

ชาติและแรงงานต่างด้าวเดือน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ

2. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่าโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเป็น โครงการที่มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับเมียนมานั้น สอดคล้องโดยตรงกับตามแนวคิดภูมิภาคนิยม (regionalism) คือ การรวมกลุ่มระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการจัดตั้งองค์การความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างเป็นทางการ หรือสถาบันที่สามารถจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน [3] โดยที่แต่ละประเทศสมัครใจและยินยอมเข้าเป็นส่วนหนึ่งโดยการจัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ หรือการเจรจาหรือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อผู้พัน ในเชิงพฤติกรรมและนโยบาย ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันซึ่งอาจหมายรวมถึงการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อจัดระบบในเชิงสถาบัน และการสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกมีหน้าที่ต่อกัน [4] ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือในลักษณะนี้จึงเกิดขึ้นโดยรัฐเป็นผู้ริเริ่ม แล้วจึงกำหนดแนวทางหรือธงรั้งให้ภาคเอกชนหรือประชาชนได้ปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่าเป็นกระบวนการความร่วมมือแบบบนล่าง [5] นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดทางเศรษฐกิจที่รัฐและทุนจะบูรณาการร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความแตกต่างกับเสรีนิยมแบบคลาสสิกในยุคของอดัม สมิท ที่มองว่ารัฐไม่ควรที่จะเข้ามาแทรกแซงกลไกของตลาดหรือเข้าควบคุมปัจจัยการผลิตในลักษณะของ marketization ความสัมพันธ์ทุกอย่างถูกวางอยู่บนกลไกการตลาด และ deregulation การผ่อนปรนระเบียบกฎหมาย ต่างเพื่อให้ทุนสามารถที่จะเคลื่อนย้ายเข้าออกในระบบ ทั้งนี้ หากนำเรื่องของระบบทุนและตลาดโลกตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่มาสร้างคำอธิบายแก่ภูมิภาคนิยมย่อมกล่าวได้ว่า กระแสการเคลื่อนย้ายทุน ทรัพยากร และฐานการผลิตตลอดจนการเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างประเทศของบริษัทเอกชน ช่วยผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ สร้างความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและส่งเสริมบทบาทพหุภาคีและอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศในภาวะประเทศในภาวะที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก ซึ่งเป็นสภาวะที่ประเทศต่าง ๆ ไม่อาจหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับประเทศหรือภูมิภาคอื่นได้ กระแสดังกล่าวจึงจูงใจให้แต่ละประเทศต้องเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและดำเนินนโยบายเปิดเสรีมากขึ้น กระแสดังกล่าวยังจูงใจให้แต่ละประเทศต้องเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและดำเนินนโยบาย

เปิดเสรีมากขึ้น ลดกฎระเบียบ และสร้างเงื่อนไขที่สนับสนุนระบบการผลิต การเงิน และการค้า สำหรับกรณีของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้เลือกที่จะดำเนินตามแนวทางภูมิภาคนิยม เพื่อที่จะสามารถดำรงอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและการเมืองโลกในปัจจุบัน โดยเลือกที่จะสร้างความร่วมมือระหว่างกันผ่านการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคภายใต้กรอบอาเซียน เพื่อลดทอนความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

จากผลการวิจัยพบว่า นโยบายของรัฐบาลไทยชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมา แม้จะมาจากพรรคการเมืองที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน แต่ก็ได้ให้ความเห็นชอบต่อโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายร่วมกัน ซึ่งก็เป็นการสอดคล้องโดยตรงกับแนวคิดเรื่องประชาคมแห่งความเชื่อมโยง (community of connectivity) ซึ่งได้มีการเห็นชอบที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 เมื่อเดือนตุลาคม 2009 โดยได้ให้ความสำคัญต่อความเชื่อมโยง 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (physical connectivity) ด้านกฎระเบียบ (institutional connectivity) และด้านประชาชน อันเป็นเหตุผลที่ได้รับการยอมรับอย่างจริงจัง ทามติ ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักการกำหนดนโยบายสาธารณะตามตัวแบบเหตุผล ซึ่งมีพฤติกรรมที่เน้นวัตถุประสงค์เป็นแนวทาง (goal directed behavior) เพื่อให้องค์กรนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานให้ได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักมากที่สุดโดยนัยดังกล่าว ตัวแบบนี้จึงยึดถือฐานคติ (assumptions) ที่ว่า โครงการที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยย่อยต่าง ๆ ขององค์การมีระบบวัดการปฏิบัติงาน

โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ส่งผลกระทบต่อระดับมหภาค และระดับจุลภาค ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลกระทบในเชิงบวก

ในระดับมหภาค ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายต่อภูมิภาคอาเซียนและเมียนมา โดยโครงการทวาย มีศักยภาพที่จะเป็น ประตูเศรษฐกิจของภูมิภาค และเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและภาคธุรกิจ ขณะที่ [6] ได้เน้นเรื่องการดำเนินโครงการทวาย ตามมาตรฐานสากล ซึ่งคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเน้นเรื่องผลประโยชน์ของโครงการที่ประเทศที่เกี่ยวข้องและภูมิภาคจะได้รับ สำหรับประเทศไทย ท่าเรือน้ำลึกทวายจะเป็นประตูเศรษฐกิจบานใหม่ ตามยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนเชื่อมโยง

ประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาล ดังนั้น สินค้าต่างๆ ที่มาจากทาง กลุ่มประเทศยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลางและเอเชียใต้ จะ ผ่านท่าเรือน้ำลึกทวายออกสู่ท่าเรือแหลมฉบัง โดยใช้ ระยะเวลาเพียง 1 วันและสามารถส่งผ่านไปยังประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่นหรือประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้อย่าง ต่อเนื่อง มีผลโดยตรงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยจาก เส้นทางคมนาคมที่มีระยะทางสั้นลง

ในระดับจุลภาค การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายเป็น โอกาสเปิดประเทศไทยสู่เส้นทางการเดินเรือโลกสายใหม่ (new global maritime route) และเชื่อมโยงผ่านเมียนมาไปยัง ประเทศจีน อินเดีย และบังกลาเทศ [7] รวมทั้งสร้างโอกาสการ พัฒนาทางภูมิปัญญาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน และ logistics hub เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยดึงดูดการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ พัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้อยู่ในบริเวณ เดียวกัน ซึ่งทำให้สะดวกในการควบคุมด้านแรงงานและ สิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมทั้งการพัฒนา ท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม จะทำให้เกิดความต้องการ วัสดุก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักธุรกิจ คนงาน และนักท่องเที่ยว ความ ต้องการนี้ จะสร้างโอกาสสำหรับนักธุรกิจไทยในการเพิ่ม ปริมาณและชนิดของสินค้าไปจำหน่ายในเมียนมา รวมทั้งการ วางตำแหน่งทวายให้เป็นแหล่งกระจายสินค้าเพื่อส่งต่อไปทาง เหนือผ่านเมืองย เมืองมะละโย จนถึงย่างกุ้ง

ผลกระทบในเชิงลบ

ในระดับมหภาค ปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาความ มั่นคงซึ่งมีผลกระทบต่อการค้าชายแดน ไทย-เมียนมา ในเขต พื้นที่ชายแดน มีปัญหาหลายประการ ประกอบด้วยปัญหากลุ่ม ต่อต้านรัฐบาลเมียนมา ปัญหาเกิดจากการสู้รบระหว่างชนกลุ่ม น้อยกลุ่มต่าง ๆ กับรัฐบาลทหารเมียนมา ปัญหาการผลิตยาเสพติดของกองกำลังของชนกลุ่มน้อย ปัญหาเขตแดนระหว่าง ไทย-เมียนมา ปัญหาแรงงานเมียนมาลักลอบหนีเข้าเมืองโดย ผิดกฎหมาย และปัญหาด้านความมั่นคงตามรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเพิ่มจุดอ่อนในการป้องกันกรุงเทพจากการรุกรานทางทหาร เมียนมา และการแทรกซึมเข้าสู่ประเทศไทยจากอาชญากรข้าม ชาติและกลุ่มก่อการร้ายกลุ่มต่างๆ อาจเพิ่มปริมาณมากขึ้น

ในระดับจุลภาค ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการเพิ่มปริมาณโรงงานอุตสาหกรรม หนักในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย นอกจากนั้นยังก่อให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจชุมชนเป็นอย่างมาก นายทุนและผู้ประกอบการรายย่อยต่างพากันมาแย่งงานของ ชาวบ้านท้องถิ่น ไปเป็นจำนวนมาก อีกทั้งก่อให้เกิดมลภาวะ

ต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ มีการรุกรานที่ดินซึ่งยังมีปัญหา เรื่องเอกสารสิทธิ์ ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่ชาวบ้านหลาย กลุ่ม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในระยะแรกของการลงทุนนั้น ความเป็นไปได้ควร เริ่มต้นด้วยนิคมอุตสาหกรรมก่อน เพราะการสร้างท่าเรือขนาดใหญ่ยังต้องใช้เวลามาก แต่หากมองด้วยศักยภาพแล้วควร พัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ ซึ่งการพัฒนาจะแบ่งเป็นเฟส โดยมีการลงทุนของ อุตสาหกรรมและระยะเวลาที่แตกต่างกันเพื่อให้นักลงทุนเห็น ภาพการพัฒนา นอกจากนี้การพัฒนาความสัมพันธ์อันดี ระหว่างสองประเทศ ก็เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการร่วมมือกัน ทางเศรษฐกิจในอนาคตที่สำคัญ และอีกประการเป็นเรื่องของ มิติการลงทุนที่มองด้านผลตอบแทนที่จะได้รับการลงทุน สิ่งทีละเลยไม่ได้ คือ ทำอย่างไรที่จะให้การพัฒนาเหล่านี้เป็น การพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาเช่นเดียวกับมาบตา พุด เพราะการดำเนิน โครงการทวายเองก็ประสบปัญหาการ คัดค้านจากประชาชน เนื่องจากมีการอพยพหมู่บ้านหลาย หมู่บ้านอีกทั้งทำลายวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการลงทุนใน ประเทศที่กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นรูปเป็นร่าง อาจลดปัญหาขัดขัดด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของนัก ลงทุน ดังนั้น ต้องรอบคอบเพื่อจะไม่ให้เกิดปัญหาด้าน สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบเหมือนนิคม อุตสาหกรรมมาบตาพุดที่มีปัญหาเกือบ 10 ปีปัญหาดังกล่าวก็ ยังแก้ไขไม่ได้ ไทยเองจะนำปัญหาเหล่านี้ไปสู่ประเทศเพื่อน บ้าน ซึ่งเมื่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นประเทศไทยเองก็ได้รับ ผลกระทบโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ดังนั้น การ ลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านควรมีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่วมกันบนศักยภาพที่ทั้งไทยและเมียนมามี อย่าให้การลงทุน ของประเทศที่มีความก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจมากกว่าเป็นไป ในลักษณะการแสวงหาผลประโยชน์และกอบโกยจากประเทศ ที่ด้อยกว่า

จากผลของการวิจัยดังที่ได้ทำการศึกษามานี้ ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับ โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ดังต่อไปนี้

1.ระดับมหภาค

1.1 การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการติดตามและพัฒนา นโยบายของรัฐบาลไทยต่อโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการทหาร เช่น ในส่วนของความมั่นคงตามรูปแบบนั้น กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศอาจจะต้องพิจารณาปรับกองกำลัง บริเวณด้านที่ติดกับประเทศเมียนมาใหม่ รวมถึงอาจจะต้องพิจารณาติดตั้งยุทโธปกรณ์เข้าประจำการตามความเหมาะสม เพื่อสร้างสมดุลทางทหารกับทางฝั่งเมียนมา ในส่วนของความมั่นคงนอกกรอบนั้น ในเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติ รัฐบาลควรจะต้องเตรียมการ โดยการเพิ่มจุดตรวจระหว่างทาง ให้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มการหาข่าวและการตรวจการณ์จากทางอากาศในบริเวณที่ต่อแหลมต่อการขนยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย รวมถึงการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตามในเรื่องของสิ่งแวดล้อนั้น จะต้องอาศัยวิธีการทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ซับซ้อนกว่านั้น นั่นคือการผลักดันกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันระหว่างภูมิภาค ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ นั้นกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงตามรูปแบบ และความมั่นคงนอกกรอบ

1.2 ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายซึ่งประกอบด้วย ไทย เมียนมา และญี่ปุ่นจะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันในทุกระดับ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมกิจการก่อสร้างข้ามชาติของไทย ให้มีโอกาสได้รับงาน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายอย่างเป็นรูปธรรม

2. ระดับจุลภาค

2.1 การพัฒนาองค์ความรู้ และขีดความสามารถในเชิงเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนตามแนวชายแดน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนไทยในจังหวัดชายแดนไทย-เมียนมา สามารถเพิ่มรายได้จากการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อันเป็นผลกระทบจากโครงการเขตเศรษฐกิจทวายโดยตรง

2.2 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง หากมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามแนวชายแดนทั้ง 2 ประเทศ ภายใต้การควบคุมทิศทางของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างใกล้ชิด โดยการพัฒนา การตลาดการท่องเที่ยวไม่ควรศึกษาเฉพาะการพานักท่องเที่ยวชาวไทยไปเที่ยวในเมียนมา ควรจัดทำโครงการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในลักษณะของการพาชาวเมียนมาให้เข้ามาเที่ยวในฝั่งประเทศไทย ควรมีการศึกษาตลาดการค้าชายแดนควบคู่กันไปกับการศึกษาการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าบางชนิดที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยว และควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาถึงผลกระทบและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในรายละเอียดแต่ละด้าน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการทหาร และการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติของรัฐบาล เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักพิมพ์ผู้จัดการ เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID.สืบค้น มี.ค. 2558>
- [2] สำนักข่าวกรองแห่งชาติ “ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ”, โรงพิมพ์สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2555.
- [3] Breslin, “STheorizing East Asian Regionalism (s) : New Regionalism and Asia’s Future (s) ’In M.Curley & N.Thomas (Eds) .Advancing East Asian Regionalism, 2007.
- [4] ธนวัฒน์ พิมพ์จินดา เข้าถึงได้จาก <http://v1.midnightuniv.org/midnighttext/0009999773.html> สืบเมื่อ มี.ค. 2558
- [5] แพทย์พร ยอดแก้ว เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/v93d0047.pdf> สืบค้น มี.ค. 2558
- [6] Roland Berger เข้าถึงได้จาก <https://www.rolandberger.com/en/press/Press-contacts.html>. สืบค้น มี.ค. 2558
- [7] Asean Comer เข้าถึงได้จาก <http://www.aseancomer.com/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99> สืบค้น 2559